

Vogelwaarnemingen – Regio Zuid Antwerpen November 2016 - januari 2017

Luc Van Schoor - Vogelwerkgroep ARDEA

Dit 3-maandelijks verslag bespreekt, naast een selectie van de voornaamste vogelwaarnemingen, ook enkele gegevens van de watervogeltellingen in 2 telgebieden.

De resultaten van de slaapplaatstellingen van waterpieper en halsbandparkiet worden bondig weergegeven bij de soortenbespreking.

Gedurende deze periode werden in het ARDEA werkingsgebied in totaal 3364 waarnemingen ingevoerd door 108 waarnemers. Ditmaal was Johan Claessens met 615 waarnemingen de koploper met een straatlengte vóór Peter Bastiaensen met 240 en Wouter Van Assche 234 waarnemingen.

Niet iedereen is zo bedrijvig als deze vogelfreaks, maar elke waarneming die je ingeeft draagt bij tot een beter inzicht in het voorkomen van vogels in ons werkingsgebied.

Geef daarom je vogelobservaties door op www.waarnemingen.be, we zijn je daar zeer dankbaar voor. Je kunt dagelijks de ingevoerde vogelwaarnemingen in de ARDEA regio bekijken via onze website www.hobokensepolder.be/vwardea/waarnemingen.html.

Watervogeltellingen

Fort V – Edegem (MH)

Tijdens de watervogeltelling van 16 december - met een totaal van 685 exemplaren - werden 4 records verbroken:

Krakeend	98	(stond op 34)
Waterhoen	41	(stond op 31)
Meerkoet	36	(stond op 28)
Canadese gans	129	(stond op 44)

Aquafin – Antwerpen Zuid (PB)

Maximum winteraantallen per soort:

Dodaars	5 ex op 6/11
Slobeend	9 ex op 21/11
Wilde eend	30 ex op 1/12
Kuifeend	55 ex op 23/1
Wintertaling	14 ex op 19/12
Tafeleend	16 ex op 1/12
Krakeend	12 ex op 1/12

Bergeend	52 ex op 14/1
Pijlstaart	24 ex op 21/11
Meerkoet	15 ex op 19/12

PS: De algemene achteruitgang van tafeleend weerspiegelt zich ook op de maximale winteraantallen gedurende de laatste jaren op Aquafin. Vb: nog 32 ex op 3/12/2010 (AD).

Soortenbespreking

Als gevolg van het koude en natte voorjaar was het voor veel typische tuin- en bosvogelsoorten een barslecht broedseizoen waardoor er o.a. opvallend minder mezen te zien waren.

Een mogelijke **grote aalscholver** pleisterde op 22 januari in het park Sorgvlied – Hoboken (GM). Een bijgevoegde foto gaf geen uitsluitsel. Naast de kenmerken is ook de groottebepaling nodig voor juiste determinatie (sic Gerald Driessen). De grote aalscholver, de nominaatvorm, die langs de Noord-Atlantische kusten broedt (o.a. in Schotland) is hier een zeldzame gast.

Een **kleine zilverreiger** pleisterde van 2 tot 6 november op het Broeks-

kot – Hobokense Polder (YDM, DJ).

Gedurende deze periode werden 14 waarnemingen van **grote zilverreiger** weergegeven. Het betrof telkens een solitaire vogel op het Broekskot - Hobokense Polder (WM, KVD, DJ, GM, AVL, JP).

Een **roerdomp** pleisterde op 29 december en 2 januari op het Broekskot in Hobokense Polder (GB, GM).

Een thermiekende **ooievaar** trok op 20 december over Kasteel Den Brandt – Antwerpen (JB).

Smient is een schaarse wintergast in de ARDEA regio: 1 ex op 15 januari – Fort V (GH).

Een mogelijk jagent wijffe **havik** was op 10 januari actief nabij de Beekhoekstraat op de grens van Hove-Lint (N & M)

Slechtvalk werd op meerdere plaatsen waargenomen: 1 ex langs Hobokense Polder (MM) 2 ex met baltsgedrag bij Hof ter Linden, Edegem, 1 ex bij Klaverblad – Wilrijk (PH) en 7 waarnemingen bij broedplaats Umicore – Moretusburg, Hoboken waar

Havik - Foto: Guy Borremans

eind januari ook baltsgedrag werd waargenomen (KdK, WVG en JP).

Een mannetje **smelleken** vloog op 3 november langs telpost Hobokense Polder (M).

Op 12 november trokken 5 **kraanvogels** in zuidelijke richting over de Hobokense Polder (MM) en op 17 november vlogen 4 ex over Den Brem – Wilrijk (LDN).

Solitaire **houtsnippen** werden gedurende deze periode waargenomen in: Cleydaelhof – Aartselaar (WVA), Fort VII – Wilrijk (AW), Klaverblad – Wilrijk (PH), Hobokense Polder (WM, BM, DJ, ML), Aquafin Antwerpen-Zuid (PB).

Een **witgat** pleisterde in de Hobokense Polder op 13 december (DJ).

Een **zwartkopmeeuw** vloog op 12 november over de Schelde bij Hobokense Polder richting zuid (M).

Van **kerkuil** werd een onzekere waarneming ingegeven op 22 november op de grens Hove-Kontich (KM).

Stenuil werd tijdens deze periode slechts 2 x waargenomen: 2 ex op 24 december bij Geitenpad-Broydenborg-Wilrijk (RV), 1 ex bij Klaverblad – Wilrijk op 6 januari (JP).

Bosuil: naast de eerder gekende habitats als Fort VII - Wilrijk, Schoonselhof - Antwerpen, Hof ter Linden - Edegem, Klaverblad – Wilrijk, Golf Cleydael – Aartselaar, werd in november ook een roepende vogel waargenomen rond Fort VI – Wilrijk (JE) - Frijthout - Hove (SVB) en omgeving station Boechout (KDL).

Dank zij de zachte winters blijft de **ijsvogel** het goed doen, wat resulteerde tot een 40-tal waarnemingen. Doordat deze viseters meerdere broedsels per jaar grootbrengen, kunnen ze zich snel herstellen na een koude periode. Dit jaar hebben ze, na een bijzonder nat voorjaar, kunnen profiteren van een warme late lente. Op zowat alle waterrijke habitats werden 1 à 2 ijsvogels waargenomen. Fort V – Edegem (MH, WVA, PB, LJ, LVS, KVH), Fort VI – Wilrijk (HB, RV, WVA, LS, JSi, PBe), Fort VII – Wilrijk (AW, NS), nabij Frijthout – Hove (JVB), Groen Neerland – Wilrijk (JVV, SH), Hobokense Polder (KVD, JD), Campus Drie Eiken – Wilrijk (LS, JBa), UZA – Edegem (GM, RV), Schoonselhof – Antwerpen (JVV, RV).

De **kleine bonte specht** werd slechts 2 x waargenomen: 1 ex aan Campus Drie Eiken – Wilrijk op 24 november met commentaar “zat even in een boom naast het studentenrestaurant, maar vloog al snel weg richting Fort VI” (LS). 1 ex in

Fort V – Edegem op 21 januari met als commentaar “auditieve waarneming op de fiets naar de Belgische Vogeldag” (JVB).

Tijdens deze winter werden ook meerdere **waterpieper** slaappleaats-tellingen uitgevoerd in Hobokense Polder. Op 10 december werd op 4 plaatsen geteld door 8 waarnemers (LVS, JVR, MM, FG, ADM, FC, AdM, IM). Op het Groot Rietveld werden minimum 26 en maximum 31 invallende vogels waargenomen, en in totaal max. 35 ex (invallend en overvliegend vanuit NW tot NO-richting). Aan de Naftaweg Populieren, Naftaweg Metaalstraat en Reigershoek – Barberven werden geen waterpiepers gespot.

Op 22 januari telden 4 waarnemers op 2 plaatsen (LVS, WM, BM, GB). Op het Groot Rietveld telden we 13 invallende vogels en langs de Naftaweg Populieren tot Metaalstraat 7 ex. In totaal dus 20 ex wat een stuk minder was dan op 10 december. In tegenstelling tot de vorige telling kwamen de waterpiepers zowel uit ZW als uit N-richting aangevlogen. Er werden toen geen vogels gezien die verder de Polder invlogen.

Op 26 januari werden 32 ex geteld op de slaappleaats Barberven – Reigershoek (BM).

Het is nog onduidelijk waarom er op deze slaappleaats de ene keer wel en de andere keer geen waterpiepers werden gezien.

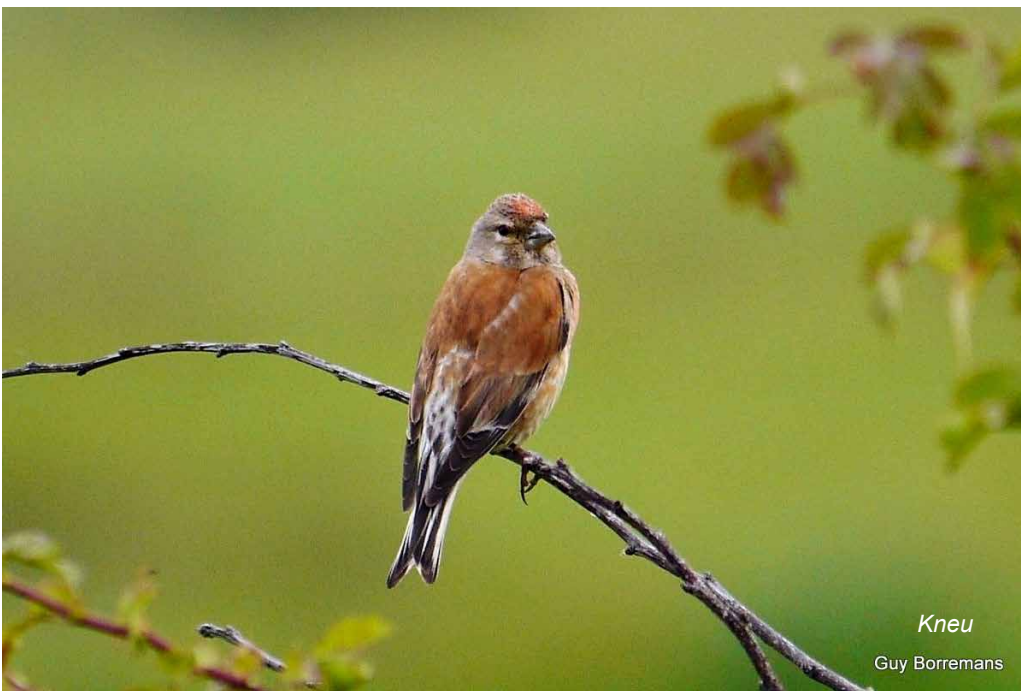
Op 5/12 werden ca 500 **kauwen** en 60 **eksters** geteld op een slaappleaats Hof ter Linden – Edegem (LS).

Een **witkopstaartmees** zat samen met andere staartmezen aan een voedertafel in private tuinwijk bij Park Sorgvliedt-Hoboken(EV). Deze waarneming is nog niet onderzocht. De witkopstaartmees is een ondersoort uit Oost-Europa die hier soms als invasiegast in zeer klein aantal voorkomt. Ze verschillen van in-landse staartmezen door hun zuivere witte kop, een spierwitte buik en zeer wollig voorkomen.

De **grote lijster** is een zeer schaarse wintergast in onze regio. 1 ex bij domein Klaverblad – Wilrijk op 23 januari (PH).

Pestvogel - Foto: Guy Borremans

Kneu

Guy Borremans

Zingende **Cetti's zangers** werden op 4 verschillende plaatsen in de Hobokense Polder gehoord: langs het spoorpad ter hoogte van Reigershoek op 11 november (MM), Rallegat op 8 december (DJ), langs Grote Leigracht/Naftaweg op 10 december en 22 januari (FC, ADM, LVS) en Groot Rietveld op 22 januari (LVS).

Overwinterende mannetjes **zwartkop** waren te zien in Hobokense Polder op 30 november (WJ), centrum Hoboken op 29 december (PN), Wijk Koornbloem – Wilrijk (LVS) en in Portugezenhoek - Hoboken op 28 januari (WDW).

Van de invasie **pestvogels** die begin november door Nederland en in mindere mate ook door Vlaanderen trok, pleisterden enkele vogels kortstondig in onze omgeving, 3 ex in Hobokense Polder op 11 november (MM) en 1 ex in tuin bij Kontichstraat – Edegem op 13 november (EG).

Het aantal **sijsen** lag met 16 waargenomen vogels ook beduidend lager dan in sommige winters. Slechts 1 groepje van 10 ex pleisterde tijdelijk nabij Campus Drie Eiken – Wilrijk op 15 december (WWi).

Alhoewel de **kneu** in ons land nog niet zeldzaam is te noemen, wordt de achteruitgang dramatisch. Deze terugval is ook merkbaar in de schaarse winterwaarnemingen

in onze regio: 4 en 1 overvliegende vogels respectievelijk op 12 en 28 december over Aquafin-Antwerpen Zuid (PB).

Opmerkelijk is verder ook een groepje van 29 kneus dat te zien was op 9 januari aan de Romeinse Put – Edegem (JC). Momenteel is een groep van een 20-tal eerder uitzondering dan regel.

Een enkele **kruisbek** vloog over Hof ter Linden – Edegem op 5/11 (LJ)

Er kwamen deze winter nauwelijks **kepen** afgezakt uit het hoge noorden. Dat resulteerde in slechts 3 waarnemingen: 2 ex in Hobokense Polder op 12 november (MM), 1 ex bij Hof ter Linden – Edegem op 5 november (LJ).

De **rietgors** is in onze regio een schaarse wintergast, getuige daarvan de enige 6 waarnemingen waarvan het 5 x een solitaire vogel betrof in Edegem (WVA), Groen Neerland-Wilrijk (JS), Frijthout – Hove (BMo) en Hobokense Polder (MM), 2 ex bij Klaverblad – Wilrijk (PH). In de Hobokense Polder overnacht deze soort in zeer klein aantal (2 – 5 exemplaren).

Waargenomen exoten:

Van **Carolina-eend**, een siereend afkomstig van Noord-Amerika, werden

2 vogels ingegeven: 1 man op Fort VI te Wilrijk (HB, JC, LS, MH, PH, WVA) en een wijffe in het Schoonselhof – Antwerpen (NS).

De **mandarijneend** is van oorsprong een Aziatische vogel die hier soms als siervogel verwildert.

5 mannetjes + 1 wijffe met baltsge drag op 12 december: Fort V - Edegem (LVS).

3 mannetjes + 1 wijffe op 16 december: Hof ter Linden – Edegem (JD).

1 wijffe op 13 november: Mastvest – Antwerpen (BM en ML)

1 koppel op 17 januari Mastvest – Antwerpen (PB)

1 koppel op 20 jan. en op 25 en 29 jan. 1 man op Fort VI (JC, PH, HB).

1 wijffe op 26 januari in Schoonselhof – Antwerpen (NS).

De populatie van de **halsbandparkiet** in het zuiden van Antwerpen blijft constant of gaat lichtjes vooruit. Deze exoot zoekt in het najaar vaak tuinen op waar wintervoeding voor de vogels beschikbaar is, zo ook bv een maximum van 13 ex in private tuin, Centrum Wilrijk (WM). Op de slaapplek in het Kielpark – Antwerpen, werden volgende tellingen uitgevoerd :

31 ex op 19 november (LVS, WDW).

35 ex op 21 januari (LV)

39 ex op 23 januari (LV)

30 ex (schatting) op 25 januari (LVS)

Waarnemers:

AD	Alberto Durinck
ADM	Alexis De Munck
AdM	André De Mul
AVL	André Van Langenhove
AW	Arthur Wuyts
BM	Bert Mertens
BMo	Bart Moons
DJ	Danny Jonckheere
EG	Edmond Goedkindt
EV	Evert Vandenberg
FC	Filip Christiaens
FG	Frank Gerard
GB	Guy Borremans
GH	Gert Huygelen
GM	Gunther Moens
HB	Hugo Bender
IM	Ilse Milloen
JB	Jozef Bafort
JBa	Jonathan Baets
JC	Johan Claessens

JD	Julien Dua	ML	Marnix Lefranc
JE	Joris Elst	MM	Maarten Mortier
JP	Joachim Pintens	N & M	Nick en Marita
JSi	Jos Simons	NS	Niels Schild
JVB	Jan Van den Bussche	PB	Peter Bastiaensen
JVR	Joris Van Reusel	PBe	Paul Bender
JVV	John Van de Voorde	PH	Peter Hofman
KDK	Kris De Keersmaecker	PN	Pierre Nowosad
KDL	Kathy De Lange	RV	Robin Vermynen
KM	Koen Maes	SH	Stephanie Hannes
KVD	Koen Van Decraen	SVB	Steven Van den Bussche
KVH	Koen Van Hevel	WDW	Walter De Weger
LDN	Lucy De Nave	WJ	Wim Jacobs
LJ	Leo Janssen	WM	Wim Mertens
LS	Louis Schramme	WVA	Wouter Van Assche
LV	Lamien Verstraete	WVG	Wouter Van Gasse
LVS	Luc Van Schoor	WWi	Willem Wind
MH	Marc Hofman	YDM	Yente De Maesschalk

Méé!

Joris Van Reusel

De lente en de vroege zomer zijn voor een vogelwerkgroep als ARDEA zo wat het hoogseizoen van het jaar. Na de lange koude en vooral natte herfst en winterperiode, lokt al wat vleugels heeft ons mee naar buiten met vrolijk gezang, dartel balts- en paargedrag, vlijtige nestbouwactiviteiten en vervolgens gedisciplineerd gebroed en vertederende jonge vogeltjes.

De late en noordelijke broedvogels krijgen we in april nog overvliegend

te zien (tenminste als je mee naar de Trektelpost in Hoboken trekt. Beflijsters laten zich er jaarlijks medio april goed zien).

Maar halverwege april is er al volop gekrijs van juveniele reigers te horen van uit de grote takkenbossennesten, hoog in de bomen van het Schoonselhof. Hoe het met de reigerkolonie gaat, kom je snel te weten als je op 15 april mee op reigeronderzoek trekt.

Halsbandparkiet - Foto: Guy Borremans

Daags nadien ben je ook weer welkom voor een nieuw regionaal onderzoekje: voor het eerst zullen we de broedvogels van het Uilenbos te Hove inventariseren. Nu Natuurpunt meer en meer te maken heeft met dit nog steeds afgesloten bosgebied, kunnen de gegevens zeker bijdragen tot een gepast toekomstig vogelvriendelijk natuurbeheer. Maar liefst vier voormiddagen in april en mei doorkruisen we stil, luisterend en observerend het bos. Voor leergerige vogelaars een buitenkans om mee te gaan!

Ook de laatste (?) boerenzwaluwen en Kieviten in ons werkingsgebied volgen we dit jaar opnieuw. Met de fiets trekken we op 20 mei en 17 juni naar enkele weidegebiedjes en langsheen boerderijen. Hoe gaan de landbouwers hier bij ons in de buurt om met deze vogels? Broeden er weer Kieviten op de snelwegberm, en op de golfterreinen? En wat met de

Steenuil - Foto: Glenn Vermeersch

scholeksters die meer en meer op bedrijfsgebouwen broeden, veilig voor de vos? Wie fietst met ons mee?

Onze aandacht gaat de komende lente ook in grote mate uit naar een heel bijzondere vogelsoort: de mibos, een spechtje met een veel te lange naam (middelste bonte specht) die heel langzaam in Vlaanderen oprukt dankzij de veroudering van onze bossen. Al sinds begin maart trachten we met enkele teams ten velde deze soort in kaart te brengen. Op 8 april biedt zich een laatste kans aan om mee op mibos-zoektocht te gaan.

En we vergeten bijna dat Ardea's Roofvogel & Uilen Werking (kortweg ARUW, want zo hebben we deze ploeg enthousiaste braakballen recent gedoopt) ook deze lente weer een hele reeks nieuwe nestkasten volgt: waar broedt nog de steenuil of de kerkuil? Hoe doen onze slechtvalken op 't Kiel het weer dit jaar? (Terzijde: recent plaatsbezoek aan de Kristus Koningkerk, samen met het FIR, leerde dat een nieuwe nestkast plaatsen hier technisch wel haalbaar is. Mits het akkoord van de kerkraad kunnen

Kievit - Foto: Eddie Schild

we tegen volgende winter daar aan werken.) Geïnteresseerd in ARUW? Laat het ons weten, dan nodigen we je uit op een volgende werkvergadering op 6 juni.

Alsof dit alles nog niet boeiend genoeg is, is het voorjaarsprogramma van ARDEA nog eens rijkelijk doorspekt met een reeks fijne en exquisite sexy vogelexcursietjes: we trekken naar het niet zo verre Life+ Netege-

bied (2 april, slow-excursie), naar het iets verdere volledige vernieuwde Zwin (1 mei), en met de trein reizend en wandelend verkennen we een net nieuw Sigmaplan-wetland in de Scheldevallei: de Wijmeers te Kalken (13 mei).

Voor de late vogels en nachtraven onder de liefhebbers bieden we enkele leuke avondactiviteiten aan: schemer-vogelwandelingen in het Vrieselhof te Oelegem (6 mei) en de Kalmthoutse Heide (24 juni), waar we hopen op houtsnippen en nachtzwaluwen (maar niet depressief worden als het niet zo is).

Tenslotte verdiepen we ons eens grondig in de geheimen en mogelijkheden van de digitale waarnemingsplatformen, en hoe we er als vogelaars anno 2017 ook weer helemaal mee kunnen méé zijn. En wat er nog meer mee te doen is en vooral hoe al die anderen het (al) doen. Dat alles en nog veel meer op de info-sharing avond 'de digitale vogelaar' op vrijdag 9 juni. De rode duivels scoren die avond nadien ook nog wel in de herhaling op je digibox. Ben je mee?

Graag tot een méégaans dan!

Grutto - Foto: Luk Smets